

**Dr. Polt Péter legfőbb ügyész úr megnyitó beszéde
az Ügyészség Napja alkalmából
a Legfőbb Ügyészségen rendezett ünnepségen
(2012. június 11.)**

Igen Tisztelt Miniszterelnök Úr, Elnök Urak, Miniszter Urak, Kedves Kollégák!

1871. június 10-én hirdették ki az igazságügyi törvényeket Magyarországon. Ez a nap a modern magyar ügyészség létrejöttének napja. Ezzel tekintettel ünnepeljük ezt a dátumot évről évre, mint az Ügyészség Napját.

A mai esemény több szempontból is kiemelkedő. Különlegessé teszi ezt a rendezvényt egyrészt az, hogy első ízben tiszteli meg részvételével hivatalban lévő miniszterelnök. Számomra ez azt jelzi, hogy a kormány nem egyszerűen figyelmet fordít az ügyészség tevékenységére, kriminálpolitikája megvalósításában súlyának megfelelően számít rá, hanem el is ismeri munkáját és eredményeit. Különleges ez a mai alkalom azonban azért is, mert az elmúlt egy év kivételesen gazdag volt olyan eseményekben, amelyek sorsfordítónak tekinthetők az ügyészség 141 éves történetében.

2012. január 1-én lépett hatályba Magyarország Alaptörvénye, mely az ügyészségről szóló két új sarkalatos törvénnyel együtt rendezte és kijelölte a magyar ügyészség helyét és szerepét a hatalom és feladatmegosztás állami rendszerében. Az új szabályozás megtartotta azokat a jogállami kereteket biztosító rendelkezéseket, amelyek már kiállották az idők próbáját, megfeleltek például azoknak az uniós előírásoknak, amelyek 2004-es csatlakozásunk előfeltételéül szolgáltak. Hadd említsem meg ezek között az ügyészség függetlenségét és pártatlanságát biztosító rendelkezéseket külön is.

Mindezzel együtt is korszakos jelentőségű változásokról beszélhetünk, amelyek az ügyészség tevékenységét hozzáigazítják a körülményekhez, az új kihívásokhoz. Szeretném hangsúlyozni, hogy a fontosabb változások összhangban állnak az EU, az Európa Tanács, és az Alkotmánybíróság dokumentumaival.

Engedjék meg, hogy kiemeljek néhány fontosabb új rendelkezést illetve strukturális változást.

Fontos, korszakos jelentőségű az ügyészség életében: az Alaptörvénynek az a megfogalmazása, amely szerint az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködője. Ez nem egyszerűen egy deklaratív kijelentés, hanem komoly tartalma és következményei vannak.

Az, hogy az ügyész az igazságszolgáltatás közreműködője, természetesen választ ad arra a kérdésre is, ami sokszor fölmerül, hogy vajon az ügyész jogszolgáltató feladatot lát-e el, vagy a feladata az anyagi igazság felderítése. Kontinentális jogrendszer lévén e második az ügyész kötelessége, de a kettőt egyébként sem kell szembe állítani egymással, tehát nem úgy jelenik meg a kérdés, hogy vajon a törvényesség, vagy az anyagi igazság-e a cél. Az ügyész feladata az anyagi igazság kiderítése törvényes keretek között, és ezt határozza meg az Alaptörvény fent idézett rendelkezésével is. Természetesen ennek az alaptörvényi szabálynak vannak további következményei is, hiszen megnyitja az utat egyfajta olyan magisztrátusi rendszer felé, amely már meglehetősen jól működik Európában, és amelynek számos előnye van a társadalom részére is. Könnyebb lesz az ügyészek és bírák közös képzése, melynek már megvannak az alapjai és könnyebb lesz az átjárhatóság a szervezetek között, de olyan fontos dolgokról is említést kell tennünk, mint például a

jogegység. A jogegység kialakításában éppen az alaptörvényi rendelkezésre is visszautalva, a legfőbb ügyész is részt fog venni, mint ahogy már részt is vesz a Kúria teljes ülésein.

Lehetőség nyílik arra is, hogy a különböző szintű törvényszékek, bíróságok melletti ügyészségek delegálhassanak résztvevőt kollégiumi ülésekre, tehát kölcsönös információszerezésre is mód lesz, hiszen az igazságszolgáltatás résztvevőinek alapvető érdekük, hogy minden információt, amit csak lehetséges, és amit a törvények lehetővé tesznek vagy nem tiltanak, megosszunk egymással, és így végezzük el az egyébként bizonyos tekintetben eltérő feladatainkat. A cél közös, éspedig az anyagi igazság feltárása.

Az Alaptörvény ugyancsak utal arra, hogy az ügyészség teljes mértékben független a végrehajtó hatalomtól, a törvényhozó hatalomnak pedig ellenőrzési jogköre van az ügyészség felett. Ez a helyzet megfelel az Alkotmánybíróság korábbi döntéseinek is, amely döntések szerint az ügyészi szervezet nem külön hatalmi ág, de mégis önálló alkotmányos tényező és ezt az alkotmányos tényezőt helyezi az Alaptörvény az igazságszolgáltatás körébe, megítélésem szerint helyesen.

Ez a függetlenség, mint szervezeti függetlenség, jelenik meg és marad fenn továbbra is az ügyészség hierarchikus felépítésében, amelyet az uniós legfőbb ügyészek szokásos éves konferenciáján megtárgyaltuk, és már 2005-ben arra az álláspontra jutottunk, hogy ez a hierarchikus felépítés elősegíti a hatékonyságot, és ugyanakkor egyik alapvető eleme a jogegységnek.

Az Alaptörvény hangsúlyozza, hogy az ügyészség az állam büntetőjogi igényének a letéteményese és ezzel stabil helyzetet teremt ezen a területen. Ere szükség van, hiszen bizonyos tekintetben az ügyészi vádmonopólium különböző hasznossági elméletek mentén időnként vitatott. Itt gondolhatunk arra a vitára, hogy lehetséges-e az ügyészségen kívül bagatell ügyekben vádemelési jogot adni más hatóságoknak, vagy más képviseleti jogot, de az is egy rendkívül lényeges része ennek a kérdésnek, ami pár évvel ezelőtt felmerült, hogy az állam képviseletében pótmagánvádra lehet-e jogosult az ügyészségen kívül más szerv is. Ez a szabályozás, amely az Alaptörvényből és a sarkalatos törvényekből következik, egyértelmű választ ad ezekre a kérdésekre, mely szerint a vádmonopólium az ügyészé és az ügyész képviseli az államot minden tekintetben.

Az ügyész, amikor az állam büntetőjogi igényét érvényesíti, akkor azt az igényt érvényesíti, amely a sértetti igényekből keletkezik. Az állam veszi át a sértett képviseletét, mellyel az önhatalmat fékezi meg, ugyanakkor biztosítja a sértettet arról, hogy ezzel megfelelő módon kompenzálja az őt ért sérelemért.

A szabályozásból közvetlenül következik és a jogalkalmazásban nagyobb figyelmet kell fordítani a jövőben arra, hogy a sértettnek mi és hogyan áll az érdekében, és ezt hogyan tudja elősegíteni az ügyész. Itt nagyon sok mindenre kell gondolni, például a közvetítői eljárások szerepének az erősítésére, az adhéziós perekre, vagy, hogy hogyan segítjük elő egy nyomozás megszüntető határozat megfelelő indokolásával a sértettnek azt a jogát, hogy pótmagánváddal élhessen, mert hiszen a tévedés nem kizárt akár az ügyészi szervezetben sem, és ezért valóban fontos, hogy a végső szót kimondó szervezet, a bíróság ilyen esetekben is felül tudja bírálni az ügyész döntését.

Nagyon sokat beszéltünk és tettünk az elmúlt időszakban a terhelti jogok érvényesüléséről, érvényesítéséről. Én itt egy kis aránytalanságot látok, és meggyőződésem, hogy az ügyész szerepéből és a szabályozásból adódóan a sértett mellett, a sértetti jogok érvényesítésében nagyobb szerepet kell, hogy vállaljon és ez iránt a jövőben tenni is kell.

Természetesen a 2012-es év számos szerkezeti változást is hozott, ezek közül még egyet szeretnék itt kiemelni, ez pedig az ügyészi szervezet egységessé tétele, vagyis a korábbi

katonai ügyészség integrációja az ügyészi szervezetbe. Biztos vagyok abban, hogy ez megfelel az állam és a társadalom érdekeinek, a jogegységet jól szolgálja és támasza lesz az ügyészi munka hatékonysága növelésének is. Ezt a szervezetet az ügyészség különböző feladatokra nagyon jól tudja a jövőben is használni, így a Központi Nyomozó Főügyészség teljes mértékben integrálta a korábbi katonai ügyészséget, és elsősorban a korrupciós ügyek további nyomozását végzik ezek a szervezeti egységek.

Megjegyzem, hogy már 2011-ben a Központi Nyomozó Főügyészségen külön korrupció ellenes részleg alakult, és ha megnézzük az előzetes statisztikai adatokat, akkor azt látjuk, hogy tavaly 54 %-kal megnőtt az ismertté vált korrupciós cselekmények száma, amit én egyértelműen az ezekkel a cselekményekkel foglalkozó szervezetek felderítő munkájának az eredményeként könyvelek el, és nem a korrupciós esetek általános száma növekedésének.

Tehát azt gondolom, hogy a jogegység mellett egy nagyon fontos hatékonyság növelő lépés is történt az ügyészség életében a katonai ügyészségek integrálásával.

Itt kell megemlítenem két kiemelkedően fontos ügyet, amelyekben az új struktúra és vezetési rendszer, valamint szemlélet kiválóan vizsgázott. Az egyik az ún. bundaügy, amely az utóbbi évek egyik legnagyobb volumenű határokon átnyúló bűncselekmény-sorozata, és amelynek nemzetközi nyomozásában a magyar ügyészség vezető szerepet játszik. A másik az a most nyilvánosságot kapott vesztegetési ügy, amelynek érintettjei magas beosztású rendőrtisztek. Itt is kiemelendő az a társszervekkel folytatott együttműködés, amely eredményre vezetett. Szeretném hangsúlyozni, hogy az ilyen ügyekben a törvény teljes szigorát érvényesítve kívánunk eljárni a jövőben is.

A korábbi közigazgatási, magánjogi tevékenysége az ügyészségnek immár közérdekvédelmi tevékenységként jelenik meg az irányadó jogszabályokban. Nagy jelentőségű változásról van itt szó, bár jól tudjuk, hogy 1989 óta az ügyészi törvényességi felügyelet tartalmilag rendkívül sokat változott, és már nem hasonlítható össze azzal a törvényességi felügyeleti munkával, amely az 1989-ben hatályos jogszabályok alapján folyt. Mégis, ez a mostani változás jelent végleges szakítást azzal a szovjet típusú modellel, amely alapján bevezetésre került a törvényességi felügyelet a magyar jogrendszerbe is. Az ügyészség, mint az igazságszolgáltatás közreműködője, nyilvánvalóan egy erősebb és indokolható pozícióból tud a törvényesség érdekében fellépni, de immár nem felügyeleti tevékenysége során, hanem egyfajta törvényességi kontrollként. Ha az ügyész törvényességi problémát észlel, akkor a köz érdekében joga és kötelessége bírósághoz fordulni, és a bíróság fog dönteni a keletkezett jogvitáról. A közérdeket a jogszabályok nem határozzák meg általános definícióval, de fölállítanak egy megdönthetetlen vélelmet az egyes törvényekben.

Ez valóban egy olyan paradigmaváltás, amely rendkívül fontos, és képviselhető Európában, talán még például is szolgálhat, és mindenképpen a társadalom tagjainak érdekét szolgálja.

Az ünnepi alkalom sem feledtetheti, hogy természetesen az ügyészség sem él és dolgozik elefántcsonttoronyban, nekünk is számolnunk kell kedvezőtlen hatásokkal és jelenségekkel. Nyilvánvalóan nehéz helyzetet teremtett az általános nyugdíjkorhatár kiterjesztése az igazságszolgáltatás területére. Az ügyészi szervezet és vezetése mindent megtett és megtesz az ebből adódó problémák megoldására.

Egy másik az ügyészi szervezetet is érintő negatív jelenség az elhúzódó nemzetközi méretű gazdasági és pénzügyi válság. Ezzel összefüggésben engedjék meg, hogy idézzek abból a záródokumentumból, amelyet az elnökségem alatt működő Uniós Legfőbb Ügyészek Szervezete fogadott el alig három héttel ezelőtt. E szerint mára világossá vált, hogy a globális pénzügyi és gazdasági válság hatására a tagállami ügyészségeknek új kihívásokkal is szembe kell nézniük. Sok országban nőtt a bűnözés volumene, illetve annak struktúrája jelentősen átalakult. A mai nehéz gazdasági és pénzügyi környezet magával hozza azokat a

szakmai kihívásokat, amelyek előtérbe helyezik a jó kormányzás követelményeinek való mind teljesebb megfelelést. Az ügyészségek függetlensége, pártatlansága, pénzügyi autonómiája, munkájának hatékonysága olyan értékek, amelyeket biztosítani kell jelenlegi helyzetben. Mivel a megszorításoknak kontraproduktív hatása lehet, a jelen helyzetben a tagállamoknak arra kell törekedniük, hogy az ügyészségeknek megfelelő technikai feltételeket, az ügyészek és más ügyészégi alkalmazottak számára jobb képzési lehetőségeket, és a bíróságok előtt folyó bizonyítási eljárásokhoz szükséges jobb minőségű szakértői hozzájárulást biztosítsanak. Alapkövetelmény, hogy a gazdasági válság nem befolyásolhatja negatív irányba az ügyészségek munkavégzésének színvonalát. Az ügyészi szervezeteken belül új struktúrák bevezetése pl. a gazdasági bűncselekményekkel, illetve a korrupcióval foglalkozó szakosodott szervezeti egységek felállítása útján, vagy a megfelelő minőségbiztosítási rendszerek által javítható a hatékony munkavégzés.

Úgy vélem, hogy a magyar parlament, kormány és ügyészség a maga eszközeivel példamutatóan igyekszik ezeknek a közösen kidolgozott követelményeknek eleget tenni.

A legjobb struktúra, a legnagyobb pénzügyi támogatás sem elegendő a társadalom által megkövetelt szintű munka végzéséhez megfelelő egyéni teljesítmények nélkül. Ezt a teljesítményt igyekszünk most elismerni saját eszközeinkkel, és reménykedni abban, amiben 140 évvel ezelőtt is Kozma Sándor, az első pesti királyi főügyész reménykedett: „Ha majd a hivatal nehéz és járatlan útjain a teendők súlyát még bizalmatlanság és félreértések is nehezíteni fogják, gondoljanak arra, hogy Önök egy ephocalis átalakulás nagy művéhez hivattak fel munkásokul...Nyerjenek erőt azon tudatból, hogy ezen institutióban már a modern állam eszméje nyilatkozik, és hogy ezen intézményben van letéve a záloga annak, hogy Magyarország a jogállamok közé sorakozik.”

